

належать до однієї генеральної сукупності. Це означає: незадовільний стан сформованості готовності до професійного спілкування притаманний усім майбутнім акторам, незалежно від ВНЗ, де вони навчаються.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у заданому напрямі.

Отже, проведений констатувальний етап педагогічного експерименту засвідчив недостатній рівень сформованості готовності майбутніх акторів до професійного спілкування, оскільки в більшості з них (60,40%) було виявлено низький рівень її розвитку і середнє значення коефіцієнта його сформованості (0,48) також відповідало низькому рівню. Також за допомогою перевірки статистичних гіпотез ми переконалися, що незадовільний стан розвитку професійного спілкування у майбутніх акторів не випадковість, а система. Це підтвердило актуальність нашого дослідження і, безумовно, засвідчило необхідність розробки моделі та методики формування готовності майбутніх акторів до професійного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутенко Э. В. Имитационная теория сценического перевоплощения. Москва: Культурно-просветительский центр «Прикосновение», 2004. 271 с.
2. Буткевич М. М. Кигровому театру. Москва: ГИТИС, 2005. 700 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Вінниця: ДОВ Вінниця, 2008. 278 с.
4. Єлісовенко Ю. П. Практичне опанування риторики засобами театральної педагогіки. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 1998. № 4. С. 200–207.
5. Корогодский З. Я. Этюд и школа. Москва: Сов. Россия, 1975. 112 с.
6. Руденко В. М. Математична статистика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
7. Руденко Е. С., Шамов А. В. Обработка результатов экспертных оценок. *Проблемы техники*. 2013. № 2. С. 139–145.
8. Стадніченко Н. В. Діагностика сформованості професійного спілкування майбутнього актора: наукове видання, методичні рекомендації / заг. ред. Г. В. Локарева. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. 70 с.
9. Berry C. Voice and the Actor. New York: Applause Books, 1991. 160 p.

УДК 378. 047: 811 (477) “20”

СУТНІСТЬ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Чернявський Б. Р., аспірант

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

b.cherniavskiy1992@gmail.com

У статті розглядається питання іншомовної компетентності майбутнього фахівця. Проведення аналізу літератури і прийняття основних положень особистісно-орієнтованого підходу, який визнається як ведучий в дослідженні, що визначає право кожного студента на реалізацію іншомовної комунікативної компетентності на своєму суб'єктивному рівні, сприяло виникненню питання уточнення практико-орієнтованих рівнів розвитку досліджуваної компетентності, що відображають її структуру.

Ключові слова: структура, майбутній фахівець, іншомовна компетентність, професійна компетентність.

СУТЬ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

Чернявский Б. Р.

*Запорожский национальный университет,
ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина*

b.cherniavskiy1992@gmail.com

В статье рассматривается вопрос иноязычной компетентности будущего специалиста. Проведение анализа литературы и принятие основных положений личностно-ориентированного подхода, который признается в качестве ведущего в исследовании, который определяет право каждого студента на реализацию иноязычной коммуникативной компетентности на своем субъективном уровне, способствовало возникновению вопроса уточнения практико-ориентированных уровней развития исследуемой компетентности, отражающих ее структуру.

Ключевые слова: структура, будущий специалист, иноязычная компетентность, профессиональная компетентность.

FOREIGN COMPETENCE CONTENT OF THE FUTURE SPECIALIST

Cherniavskiy B. R.

*Zaporizhzhya National University,
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine*

b.cherniavskiy1992@gmail.com

The article deals with the issue of foreign competence of a future specialist. Conducting the analysis of literature and taking into account the main statements of the personality-oriented approach, which is recognized as a leading in the study, which determines the right of each student to implement foreign communication competence at its subjective level, contributed to the emergence of the question of refining the practical-oriented levels of development of the investigated competence, reflecting its structural components. Summarizing the given above information it should be noted that foreign communicative training is one of the components of the education of future professionals, which involves complex, integrated language proficiency in communication and the implementation of tasks related to professional activities; there are different approaches to the definition of the structure and essence of foreign language training, since this concept includes a comprehensive and integrated process of mastering the language as a means of communication and a component of professional competence; all components of foreign language training are in close interaction and interdependence, providing a comprehensive, regular mastery of foreign language competence.

Key words: structure, future specialist, foreign language competence, professional competence.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Стрімкий розвиток світового суспільства, інтеграція України у міжнародне співтовариство, поширення економічного, культурного, освітньо-наукового співробітництва між країнами зумовлює потребу вдосконалення вищої освіти, активізує пошук шляхів підвищення якості підготовки до іншомовної компетентності фахівців для всіх галузей освіти. Особливістю такої підготовки є формування змісту іншомовної компетентності майбутнього фахівця. Парадигма модернізації підготовки майбутніх фахівців до оволодіння іншомовною компетентністю обумовлена нормативним підґрунтям, а саме: Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття») (1993 р.), Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (2003 р.), «Національною доктриною розвитку освіти в Україні у XXI столітті» (2004 р.), Концепцією розвитку освіти України на період 2015-2025 років, галузевою Концепцією розвитку безперервної педагогічної освіти, Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.).

Необхідність дослідження та вирішення окресленої проблеми, її актуальність і своєчасність зумовлені наявними суперечностями між:

– зростанням вимог до майбутніх фахівців у контексті інтеграції України до світового простору;

– необхідністю індивідуального підходу до визначення змісту іншомовної компетентності майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми і на які спирається автор.

Аналіз наукових джерел свідчить про те, що проблема формування іншомовної компетентності була і є предметом розгляду вітчизняних і зарубіжних психологів, лінгвістів, педагогів (Г. Бородіна, М. Гез, Р. Гришкова, Т. Дементьєва, О. Заболотська, І. Зимня, Г. Китайгородська, Р. Мартинова, Л. Морська, С. Ніколаєва, Ю. Пасов, М. Селс-Мурсіо (M. Celce-Murcia), Д. Хаймс (D. Hymes), С. Савиньон (Sandra J. Savignon), Б. Шпіцберг (B. Spitzberg)), оскільки йдеться про підготовку спеціалістів, які змогли б ефективно працювати в різних галузях життєдіяльності, тобто ця компетентність є одним з механізмів досягнення результативності у професійній діяльності [7, 8, 11].

Достатньо уваги приділяється різноманітним підходам до визначення іншомовної компетентності. Одні вчені розглядають іншомовну компетентність як інтегровану мету навчання (О. Бердичевський, І. Бім, В. Сафонова), інші впевнені, що іншомовна компетентність означає здатність людини здійснювати спілкування як складну багатокомпонентну діяльність (А. Богуш, О. Петрашук, С. Савиньон). Однак поза увагою залишається питання змісту іншомовної компетентності майбутнього фахівця.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою статті є розкриття змісту іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Важливо встановити, що поняття професійної компетентності багатоаспектне і розвивається поступово в процесі еволюції від якоїсь професійної компетентності взагалі до предметної, зокрема іншомовної комунікативної компетентності. Зупинимось докладніше на аналізі зазначених понять. Вивчення наукових праць Н. В. Кузьміної дає змогу побачити, що автор обмежує професійну компетентність фахівця рамками сукупності властивостей особистості. У складі професійної компетентності дослідниця виділяє наступні складові: а) спеціальну компетентність; б) методичну компетентність; в) соціально-психологічну компетентність (сфера комунікацій); г) диференційно-психологічну компетентність; д) аутопсихо-логічну компетентність (розглядає переваги і недоліки власної діяльності й особистості) [3].

Вивчення зазначеної проблеми продовжує А. К. Маркова, яка, сприйнявши ідеї Н. В. Кузьміної, розширює поняття професійної компетентності до рівня особливостей професійної діяльності та функцій працівника. Цю компетентність майбутнього фахівця А. К. Маркова розглядає у двох аспектах: по-перше, як психічний стан фахівця, що дозволяє йому діяти самостійно і відповідально; по-друге, як володіння здатністю й уміннями виконувати певні професійні функції [5].

На відміну від Н. В. Кузьміної та А. К. Маркової, в трактуванні професійної компетентності майбутнього фахівця Л. М. Мітіна розставляє акценти на професійних знаннях. Не заперечуючи присутності особистісного фактора при визначенні даного поняття, вчений виділяє три її підструктури: діяльнісну (знання, вміння, навички та індивідуальні способи самостійного здійснення діяльності); комунікативну (знання, вміння, навички і способи творчого здійснення професійного спілкування); особистісну (потреба в самореалізації і саморозвитку) [6].

Отже, у ході розгляду поняття професійної компетентності вищевказані автори схильні вивчати окремі аспекти праці та особистісні характеристики педагога, не приділяючи

належної уваги питанню якості його практичної діяльності. Тому можна звернутися до позиції В. А. Хуторського в трактуванні поняття «професійна компетентність», яку автор розглядає з точки зору володіння майбутнім фахівцем компетенцією, що розуміється як узагальнені способи дій, що забезпечують продуктивне, ефективне виконання професійної діяльності [13]. Постановка проблеми якості поліпшення підготовки студентів немовних вузів актуалізує виділення з власне професійної компетентності комунікативної компетентності, традиційно розглядається дослідниками через рівень засвоєння знань, вмінь, навичок на заняттях і аналіз особистісно-професійних якостей і якостей майбутнього фахівця.

Провідним напрямком при вивченні даної компетентності студентів, як вважають Е. А. Алілуйко, М. М. Богомолова, Ю. Н. Ємельянов, О. Ю. Іскандерова, А. А. Леонтьєв, М. В. Мазо, Є. І. Пассов та ін, є позитивний професійно-особистісний розвиток майбутніх фахівців, що відображає ступінь їхньої готовності до професійної діяльності.

Отже, проведення аналізу джерел показало, що досліджуване поняття комунікативної компетентності є невід'ємною частиною професійної компетентності, що розвивається у процесі вивчення різних навчальних дисциплін. Викладання ж дисципліни «Іноземна мова» на немовних факультетах вузу передбачає розвиток не тільки комунікативної компетентності, а й іншомовної комунікативної компетентності студентів. Отже, варто уточнити, що розуміється під іншомовною комунікативною компетентністю майбутнього фахівця немовних спеціальностей, і для цього звернутися до аналізу її структури. Зокрема, Г. І. Богін, Н. І. Гез, І. А. Зимня, Є. І. Пассов та інші схильні обмежувати іншомовну комунікативну компетентність рамками здатності розуміти і продукувати необмежену кількість правильних в мовному відношенні речень за допомогою умовних мовних знаків.

У свою чергу інші дослідники, наприклад, Дж. Равен і Н. Хомський, розширюють це поняття, включаючи до його складу ряд компонентів: лінгвістичний (знання лексики, фонетики, граматики і відповідні їм уміння), соціолінгвістичний (відображає соціокультурні умови використання мови) і прагматичний (передбачає реалізацію комунікативної функції, породження мовних актів) [10, с. 12].

Домінантним при вивченні іноземної мови, як вважають Г. І. Богін, Н. І. Гез, І. А. Зимня, Є. І. Пассов, Дж. Равен, Н. Хомський, стає засвоєння певних знань, умінь і навичок на заняттях, що, як показує сучасна практика викладання дисципліни «Іноземна мова» в умовах немовного вузу, не має чіткого зв'язку з життєвими реаліями і, отже, не сприяє повноцінному позитивному професійному розвитку особистості студента, її самоактуалізації в процесі придбання нового мовного та культурного досвіду в ході іншомовного спілкування. У такий спосіб іншомовна комунікативна компетентність розуміється вищевказаними науковцями досить вузько, тому що вони не приділяють належної уваги питанням: розвитку толерантного ставлення до особливостей і представників іншої культури і вивчення мови з точки зору можливості її практичного застосування з метою професійної самоосвіти, крім того, подолання психологічного бар'єру при іншомовному спілкуванні [10, с. 12].

Проведення аналізу досліджуваного поняття, історичний і педагогічний досвід професійної підготовки з іноземної мови на немовних факультетах вузу, а також вивчення наукових позицій широкого спектра фахівців з даної проблеми (Г. І. Богін, Н. І. Гез, І. А. Зимня, Є. І. Пассов, Дж. Равен, Н. Хомський та ін.) дають змогу охарактеризувати структуру іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних факультетів як ситуативну категорію, яка відображає здатність майбутнього фахівця реалізовувати знання – професійні та лінгвістичні (граматика, лексика, фонетика), іншомовні комунікативні вміння (здійснювати ефективне спілкування); професійно-особистісні якості студента (комунікативність, толерантність, здатність до подолання психологічного бар'єру при іншомовному спілкуванні) і досвід іншомовного професійного спілкування, що сприяє креативному вирішенню різноманітних практико-орієнтованих завдань, що виникають у процесі навчання.

Встановлення структури іншомовної комунікативної компетентності дає змогу перейти до уточнення її рівнів у зв'язку з усвідомленням необхідності індивідуального підходу, що враховує схильності, здібності і мотиви студентів, які вивчають іноземну мову на немовних факультетах. Г. І. Богін і Н. І. Гез уважають, що на різних етапах навчання зазначена компетентність проявляється на таких рівнях:

- рівень правильності (здатність людини використовувати наявний активний лексичний запас у поєднанні з коректним застосуванням елементарних правил слово- і формовживання мовних одиниць іноземної мови);
- рівень інтеріоризації (наявність у комуніканта цілісного уявлення про здійснюване висловлювання);
- рівень насиченості (передбачає широке використання різноманітних мовних засобів, відсутність у вживанні примітивної лексики і синтаксису);
- рівень адекватного вибору (впевнене володіння різноманітними мовними засобами відповідно до контексту і конкретної ситуації);
- рівень адекватного синтезу (відображає розвиток окремо взятої мовної особистості) [1, с. 2].

Вивчення рівнів розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця вивчала О. Е. Кушнар'ова, яка, сприйнявши ідеї Г. І. Богіна і Н. І. Геза, вважає обґрунтованим виділення ряду компонентів:

- лінгвістичний (знання словникових одиниць і граматичних правил, що дозволяють здійснювати професійно-орієнтовану комунікацію);
- соціолінгвістичний (здатність конкретної ситуації професійного спілкування адекватно вибирати і застосовувати мовні форми і засоби);
- мовний (використання мовних знань у мові) [4].

У ході розробки рівнів іншомовної комунікативної компетентності студента вищевказані автори схильні обмежуватися лінгвістичними, соціолінгвістичними аспектами, не приділяючи належної уваги професійним спрямуванням мовної підготовки фахівців.

Проведення аналізу і прийняття основних положень особистісно-орієнтованого підходу, який визнається в якості ведучого в дослідженні, що визначає право кожного студента на реалізацію іншомовної комунікативної компетентності на своєму суб'єктивному рівні, сприяло виникненню питання уточнення практико-орієнтованих рівнів розвитку досліджуваної компетентності, що відображають її структуру, зокрема:

1. Когнітивний рівень передбачає оволодіння набором професійних (цілі, завдання, принципи професійної діяльності, знання способів професійної самоосвіти за допомогою іноземної мови та ін.) і лінгвістичних (граматика, лексика, фонетика, країнознавство) знань, придбаних у ході вивчення іноземної мови, з урахуванням вимог програми, щоб спілкуватися іноземною мовою.
2. Операційний рівень включає вміння майбутнього фахівця реалізовувати педагогічне спілкування іноземною мовою в професійній сфері (ефективно організовувати, вступати, підтримувати, управляти і завершувати іншомовне спілкування з урахуванням особливостей і можливостей партнера по спілкуванню) у ході практичного застосування отриманих знань із предмета.
3. Особистісно-професійний рівень проявляється в наявності таких професійно-особистісних якостей, як комунікативність, толерантність, здатність до подолання психологічного бар'єру при іншомовному спілкуванні, досвіду професійного іншомовного спілкування, а також включає мотивацію професійної самоосвіти в ході навчання у вузі. Отже, уточнення професійно-орієнтованих рівнів розвитку даної компетентності відкриває можливість всебічно реалізовувати право кожного майбутнього фахівця на прояв іншомовної комунікативної компетентності на особистісному рівні у процесі вивчення нерідної мови на немовних факультетах вузу.

Наявність багатьох структурних компонентів іншомовної комунікативної компетентності свідчить про комплексний і різноманітний характер цього поняття та всебічність її

формування у студентів. Важливо зауважити, що всі вищезазначені компоненти залежать один від одного та забезпечують цілісність іншомовної комунікативної підготовки майбутніх фахівців.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у заданому напрямі.

Отже, аналіз структурних компонентів іншомовної комунікативної компетентності дозволяє зробити такі висновки:

- іншомовна комунікативна підготовка – це одна із складових професійної підготовки майбутніх фахівців, яка передбачає комплексне, інтегроване оволодіння мовою з метою здійснення комунікації та виконання завдань, пов'язаних із фаховою діяльністю;
- існують різні підходи до визначення структури і сутності іншомовної підготовки, оскільки це поняття містить у собі всебічний та інтегрований процес оволодіння мовою як засобом комунікації і складовою професійної компетентності;
- аналіз сутності іншомовної компетентності дає змогу визначити такі структурні компоненти: лінгвістичний, соціолінгвістичний, мовний, когнітивний, операційний, особистісно-професійний;
- усі компоненти іншомовної підготовки перебувають у тісній взаємодії і взаємозалежності, що забезпечує комплексне, закономірне і регулярне опанування іншомовної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богин Г. И. Модель языковой личности в ее отношении к разновидностям текстов: автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Ленинград, 1984. С. 7 – 9.
2. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетентности как объект методологического исследования. *Иностранные языки в школе*. 1985. Вып. № 2. С. 18 – 23.
3. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Просвещение, 2007. 264 с.
4. Кушнарєва О. Е. Роль коммуникативных технологий. *Проблемы гуманитарного образования в техническом вузе*: сборник статей научно-методической конференции. Новосибирск: НГТУ, 2000. С.139.
5. Маркова А. К. Учебно-познавательные мотивы и пути их исследования. Формирование учебной деятельности. Москва, 2002. 218 с.
6. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя. Москва, 2004. 320 с.
7. Ніколаєва С. Ю. Індивідуалізація процесу формування іншомовної комунікативної компетентності. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*: підручник. Київ: Ленвіт, 2013. С. 481 – 500.
8. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 11 – 17.
9. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучению иноязычной культуры общения. Москва, 2007. 276 с.
10. Равен Д. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация. Москва, 2002. 135 с.
11. Тарнопольский О. Б. Обучение иноязычно-речевой коммуникативной компетенции в сфере делового общения: базовые положения. *Функциональная лингвистика. Научный журнал*. 2012. № 4. С. 234 – 236.
12. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. Москва, 1972. 145 с.
13. Хуторской А. В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как всех обучать по-разному? Москва, 2005. 383 с.

FORMATION OF TRANSLATION COMPETENCE OF FUTURE TRANSLATORS BY MEANS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Shyshko A. V., candidate of pedagogical sciences; Lukanska H. A., senior lecturer

*Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University,
Pershotravneva str., 20, Kremenchuk, Ukraine; Kremenchuk Institute of Alfred Nobel University,
Prospect Svobody, 79, Kremenchuk, Ukraine*

deukafedra@gmail.com

The article analyses the implementation of the modern informational technologies in the process of professional education of future interpreters and translators. The author pays special attention to the studying of the process of translation competence formation in the aspect of the modern informational technologies. In particular peculiarities of modern software and their opportunities in proper organization of translation process are studied. Special attention is paid to the contemporary computer technologies that promote translation quality growth, such as TM and MT-technologies. In the result of the research conducted the formula of translation quality index calculation was proposed.

Key words: competence, translation competence, innovative technologies, Translation Memory, Machine Translation, integration, communication, translation quality index.

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Шишко А. В.; Луканська Г. А.

*Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
вул. Першотравнева, 20, Кременчук, Україна;
Кременчуцький інститут ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»,
проспект Свободи, 79, Кременчук, Україна*

deukafedra@gmail.com

У статті проводиться аналіз застосування нових інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів. Автор приділяє увагу дослідженню процесу формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій. Зокрема, розглядаються особливості сучасних програмних засобів та їх можливості для правильної організації перекладацького процесу. Особлива увага зосереджена на сучасних комп'ютерних технологіях, які сприяють підвищенню якості перекладу, а саме: ТМ- та МТ-технологіях. За результатами проведеного дослідження запропоновано формулу розрахування індексу якості перекладу.

Ключові слова: компетенція, перекладацька компетенція, інноваційні технології, ТМ-технології, МТ-технології, інтеграція, комунікація, індекс якості перекладу.

ФОРМИРОВАНИЕ ПЕРЕВОДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ СРЕДСТВАМИ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Шишко А. В.; Луканская Г. А.

*Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского,
ул. Первомайская, 20, г. Кременчуг, Украина
Кременчугский институт ВУЗ «Университет имени Альфреда Нобеля»,
проспект Свободы, 79, г. Кременчуг, Украина*

deukafedra@gmail.com

В статье осуществляется анализ использования новых информационных технологий в процессе профессиональной подготовки будущих переводчиков. Автор уделяет внимание исследованию процесса формирования переводческой компетентности в аспекте использования новейших информационных технологий. В частности рассматриваются особенности современного программного обеспечения и их возможности в правильной организации переводческого процесса. Отдельно внимание сосредоточено на современных компьютерных технологиях, которые способствуют повышению качества перевода, а именно: ТМ- и МТ-технологиях. По итогам проведенного исследования предложена формула вычисления индекса качества перевода.

Ключевые слова: компетентность, переводческая компетентность, инновационные технологии, ТМ- технологии, МТ-технологии, интеграция, коммуникация, индекс качества перевода.